

Een goede start is belangrijk bij eenden!

F. E. de Buissonjé, onderzoeker eendenhouderij

Soms treedt in de eerste week van de mestperiode verhoogde uitval onder de eendjes op. De oorzaak hiervan is niet bekend, maar zou volgens sommigen te maken kunnen hebben met de wijze van verstrekking van water en/of voer. Hiernaar is een oriënterend onderzoek gedaan. De eenden die naast drinknippels gedurende de eerste week ook via drinktorentjes extra water hadden gekregen, bleken op latere leeftijd aanzienlijk beter te groeien.

Inleiding

Aan jonge eenden mag water niet zodanig verstrekt worden dat ze erin gaan zwemmen; ze kunnen dan onderkoeld raken of verdrinken. Eendjes uit de broedmachine hebben namelijk niet genoeg verenvet; hun verenpak is pas op ongeveer drie weken leeftijd voldoende waterafstotend.

Volgens de Raad van Europa hebben eenden als zijnde watervogels "vanaf jonge leeftijd behoefte aan badwater". Maar wat "jonge leeftijd" precies betekent, is niet duidelijk.

Bij eerdere proeven van het Praktijkonderzoek naar het effect van drinksystemen bij eenden bleken eenden die het water gedurende de gehele mestperiode via drinknippels verstrekt kregen, op zeven weken leeftijd telkens een gewichtsachterstand te hebben van circa 150 g (ca. 5%) vergeleken met eenden die het water via andere systemen verstrekt kregen (rondrinkers, cups, vlotterbakken). Waaraan dat lag, was niet duidelijk. Overigens is iets vergelijkbaars ook bij ander pluimvee gevonden.

Verhoogde uitval van eendjes in de eerste week (3 à 5%) komt soms voor. Dit lijkt seizoensgebonden te zijn. Er wordt gespeculeerd over mogelijke oorzaken. Wellicht heeft de uitval te maken met de manier van verstrekking van water en/of voer.

Veel eendenhouders geven de eendjes tijdens de eerste dagen een extra watervoor-

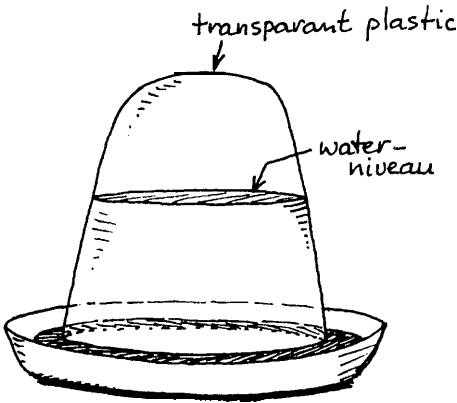
ziening (bijvoorbeeld via drinktorentjes of waterplaten). Anderen stellen vanaf de eerste dag uitsluitend drinknippels ter beschikking. Sommige mensen menen dat drinkwaterverstrekking aan jonge eenden d.m.v. nippels zgn. "opdrogers" zou kunnen geven, dus verhoogde uitval, wellicht veroorzaakt door een voor jonge eenden minder geschikt drinkstelsel.

Bij vleeskuikens is uitgezocht dat wanneer op de eerste dag geen voer wordt verstrekt, de dieren op latere leeftijd géén gewichtsachterstand meer hebben (die lopen ze weer in) en dat de voerconversie uiteindelijk iets gunstiger is.

Verstrekking van startvoer al op de eerste dag, terwijl de inhoud van de dooierzak nog verteerd wordt, zou een overmatige belasting van het spijsverteringssysteem (vooral de nieren) kunnen veroorzaken. Dus verhoogde uitval, wellicht door te snel voer te verstrekken.

Twee behandelingen

We hebben het effect van twee behandelingen vergeleken: de helft van de eendjes kreeg het eerste etmaal **geen voer**, maar drinkwater werd onbepaald verstrekt via drinknippels. De andere helft van de eendjes kreeg al op de eerste dag voer verstrekt, en tevens **extra water** (naast drinknippels) via

Figuur 1: drinktorentje 0 ca. 25 cm.

kleine drinktorens (fig. 1) die na zeven dagen werden verwijderd.

Elke behandeling had betrekking op tien afdelingen met zeventig eenden, dus 1400 eenden in totaal. De afdelingen van de eendenstal waren ingericht met gedeeltelijk rooster (1/4 deel van het vloeroppervlak). De eendjes waren tot tien dagen leeftijd gehuisvest op het roostergedeelte van de afdeling. Vanaf tien dagen leeftijd hadden de eenden de gehele afdeling tot hun beschikking en werd op 3/4 deel van het vloeroppervlak

strooisel verstrekt (tarwestro). Temperatuurschema en voer waren zoals in de praktijk gebruikelijk. Per etmaal kregen de eenden een donkerperiode van vier uur. Bij de proefgroepen die de eerste week extra water kregen, werden naast drinknippels per zeventig eenden twee kleine drinktorens gebruikt. Vanaf de zevende dag kregen alle eenden het drinkwater uitsluitend, maar onbeperkt, verstrekt via drinknippels (zeven eenden/nippel).

Resultaten

Hoewel vanaf zeven dagen alle eenden dezelfde behandeling kregen, bleken de eenden die de eerste week extra water ter beschikking hadden gehad, aanzienlijk beter te groeien dan de eenden die de eerste dag geen voer gehad hadden (tabel 1). Op vier weken leeftijd was er bijna 100 gram (circa 5%) verschil ten gunste van "extra water", bij een iets ongunstiger voerconversie. Er waren geen verschillen in waterverbruik en uitval t/m vier weken leeftijd (de proef is nog niet afgesloten).

We hadden de indruk dat de eendjes die extra water kregen, gedurende de eerste dagen aanmerkelijk actiever waren dan de eendjes die de eerste dag geen voer kregen

Tabel 1: technische resultaten t/m vier weken leeftijd.

Resultaten t/m vier weken leeftijd	Geen voer tijdens eerste etmaal	Extra drinktorens tijdens eerste week
<i>Diergewicht op 8 dagen (g)</i>	225	259
<i>Diergewicht op 15 dagen (g)</i>	631	698
<i>Diergewicht op 29 dagen (g)</i>	1823	1918
<i>Voerconversie op 8 dagen</i>	1,243	1,250
<i>Voerconversie op 15 dagen</i>	1,383	1,399
<i>Voerconversie op 29 dagen</i>	1,828	1,842

N.B.: cumulatieve voerconversie, op basis van groei, gecorrigeerd voor effect van uitval.

(die bleven meer “op een kluitje” onder de warmtelamp zitten). Na enkele dagen was er geen duidelijk verschil in gedrag meer waarneembaar.

Het bovenstaande sluit niet uit dat wanneer de eendjes de eerste dag wel voer gekregen hadden en drinkwater uitsluitend via nippels er misschien wél verhoogde uitval zou zijn opgetreden. **Alleen aan het drinkwatersysteem** kan verhoogde uitval in de eerste week echter niet worden toegeschreven. Wellicht is de oorzaak een combinatie van factoren.

Toch wijzen bovenstaande resultaten volgens ons op de wenselijkheid van toepassing van een aanvullend drinkwatersysteem naast drinknippels gedurende de eerste week. Met het verstrekken van extra water in de eerste week worden aanzienlijk betere resultaten geboekt op latere leeftijd. Geen voer verstrekken op de eerste dag lijkt niet zinvol bij eenden.

Voorlopige conclusie

Hoewel het hier een oriënterende proef betreft, wijst alles in de richting van betere resultaten op latere leeftijd dankzij extra waterverstrekking in de eerste week. Wellicht is de in eerdere proeven geconstateerde gewichtsachterstand op zeven weken leeftijd bij toepassing van nippels grotendeels terug te voeren op een betere start bij de andere drinksystemen (dankzij een ruimere waterverstrekking **in het begin** van de mestperiode). Vervolgonderzoek zal dit moeten uitwijzen. □